

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄR-DATABASEN

Ändra ej på fältnamnen!

Cirkulärnr: 09:12
Diariernr: 09/0726
Handläggare: Lena Dalman
Avdelning: Avdelningen för juridik
Datum: 2009-02-19
Mottagare: Kommunstyrelsen
Landstingsstyrelsen
Rubrik: Ändringar i kommunallagens bestämmelser om minoritetsåterremiss m.m.
Bilagor: Lag om ändring i kommunallagen SFS 2009:48

CIRKULÄR 09:12

Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Landstingsfullmäktige/Regionfullmäktige
Landstingsstyrelsen/Regionstyrelsen

Ändringar i kommunallagens bestämmelser om minoritets- återremiss m.m.

Sammanfattning

Riksdagen har beslutat om ändringar i kommunallagens regler om minoritetsåterremiss, vidaredelegering och uppsiktsplikt (SFS 2009:48). Ändringarna är ett delresultat av den kommunala kompetensutredningens betänkande Kommunal kompetens i utveckling (SOU 2007:72) och departementspromemorian Minoritetsåterremiss i kommuner och landsting (Ds 2007:42). Förarbetena återfinns i prop. 2008/09:21 och 2008/09:KU5.

Ändringarna träder ikraft den 1 mars 2009.

Samtidigt införs en ny lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter. I den lagen sammanförs de s.k. smålagarna. Där införs också nya, kompetensutvidgande, bestämmelser. Lagen om vissa kommunala befogenheter behandlas i separat cirkulär 09:11.

Ändringarna i kommunallagen

Minoritetsåterremiss

Motivering av minoritetsåterremiss

Regler om minoritetsåterremiss i fullmäktige finns i 5 kap. 36 § KL. Bestämmelsen innebär att ett ärende på yrkande av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna i fullmäktige skall bordläggas eller återremitteras. Beslutet om återremiss ska motiveras. Hur själva motiveringen ska hanteras har inte framgått av lagtexten. I förarbetena angavs att motiveringen bör anges i protokollet samt att det bör vara en uppgift för den politiska majoriteten att avgöra beredningens omfattning.¹

Det har framkommit att kommunerna tolkar bestämmelsen på olika sätt. En enkät-sammanställning har visat att i cirka 75 % av kommunerna beslutar minoriteten

¹ Prop. 2001/02:80 sid. 144

om motiveringen, medan i cirka 25 % av kommunerna majoriteten i fullmäktige beslutar om motiveringen av en minoritetsåterremiss.

Lagändringen innebär att det uttryckligen framgår av lagtexten att motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering. På detta sätt garanteras att institutets syfte inte missbrukas genom att majoriteten beslutar om motivering av yrkandet.

En tänkbar situation är att det kan förekomma flera motiveringar till en minoritetsåterremiss. Det införs därför ett nytt stycke där det anges att vid flera motiveringar ordföranden får pröva vilken motivering som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Yrkandet om återremiss och motiveringen skall alltså ses som en helhet. Om inget av återremissyrkandena biträds av en tredjedel faller yrkandena.

Teoretiskt skulle en situation kunna uppstå att två (eller tre) yrkanden om återremiss biträds av en tredjedel var av de närvarande ledamöterna. I en sådan situation får enligt propositionen kommunstyrelsen beakta detta i sin fortsatta hantering av frågan.

Det bör också noteras att det alltså är majoriteten som bestämmer omfattningen av utredningen till följd av återremissen.

Hantering av ärenden som tidigare bordlagts eller återremitterats

I 5 kap. 36 § KL anges att enkel majoritet krävs om ett ärende tidigare återremitterats eller bordlagts på detta sätt. Enligt förarbetena bör ett och samma ärende endast kunna återremitteras av en minoritet en gång.² I rättspraxis har bestämmelsen tolkats så, att en ny återremiss eller bordläggning alltid kräver majoritetsbeslut, oavsett om det första beslutet var ett majoritetsbeslut eller ett minoritetsbeslut.³

För att syftet, en minoritets möjlighet att bidra till att fördjupa demokratin och motverka kortsiktiga, framhastade beslut, ska få genomslag, bör enligt propositionen ett och samma ärende kunna återremitteras eller bordläggas av en minoritet oavsett om det föregåtts av ett majoritetsbeslut om bordläggning eller återremiss. 5 kap. 36 § KL ändras därför på så sätt att enkel majoritet krävs om ärendet tidigare bordlagts eller återremitterats på begäran av en minoritet.

I propositionen noteras att det rent praktiskt kan uppkomma frågor hur man ska avgöra om ett ärende återremitterats eller bordlagts av en majoritet eller en minoritet. Huvudregeln i KL är ju att beslut fattas med acklamation, vilket innebär att ärendet anses avgjort enhälligt. Om en majoritet vill försäkra sig om att ett ärende inte ska kunna göras till föremål för minoritetsåterremiss eller minoritetsbord-

² Prop. 2001/02:80 sid. 79

³ Kammarrätten i Göteborg mål 5819-03 och 970-07

läggning när det behandlas på nytt bör man enligt propositionen begära omröstning vid det första tillfället.

Av nuvarande lagtext och förarbeten framgår tydligt att en minoritet bara kan bordlägga eller återremittera ett ärende en gång. Detta ändras inte. En tidigare minoritetsåterremiss utesluter således en efterföljande minoritetsbordläggning och vice versa. Detta ställningstagande har gjorts för att upprätthålla effektiviteten i beslutsfattandet.

Delegering och uppsiktsplikt i gemensam nämnd

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Enligt 6 kap. 1 § KL ska styrelsen ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Lagrummet nämner dock ingenting om gemensamma nämnder. Stadgandet har i vart fall inneburit att värdkommunen eller värdlandstinget ska utöva uppsikt över den gemensamma nämnden.

För att undanröja alla oklarheter införs ett förtydligande i paragrafen så att uppsiktsplikten omfattar styrelserna i alla de i den gemensamma nämnden samverkande kommunerna och landstingen.

Delegering

Enligt 6 kap. 37 § KL kan en nämnd som med stöd av 6 kap. 33 § KL uppdrar åt en förvaltningschef att fatta beslut, även överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt annan anställd inom kommunen eller landstinget att besluta i ärendet. Det har varit osäkert om sådan vidaredelegering kan ske inom en gemensam nämnd.

6 kap. 37 § KL förtydligas nu så att den även ger möjlighet att vidaredelegera beslutanderätten till anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen.

När regeln kom till fanns inte möjligheten att samverka i gemensam nämnd. Lagstiftaren utgick från att rätten till vidaredelegering normalt bara kunde tillkomma en person, t.ex. en socialdirektör eller en fastighetschef.

Vid samverkan i en gemensam nämnd kan det förhålla sig så att förvaltningarna inte samordnats runt den gemensamma uppgiften. Det kan alltså finnas flera förvaltningschefer som skulle ha behov av att kunna vidaredelegera. Genom den nya bestämmelsen kan vidaredelegering ske till anställda i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen. Det blir alltså t.o.m. möjligt för en förvaltningschef i en kommun att delegera till en anställd i en annan kommun.

Lagrummet har också förtydligats så att det framgår att beslut som fattats med stöd av vidaredelegering skall anmälas till *förvaltningschefen*.

Frågor i anledning av detta cirkulär besvaras av förbundsjuristerna:

Lena Dalman, tfn. 08-452 79 73,
Håkan Torngren, tfn. 08- 452 75 48,
Staffan Wikell, tfn. 08-452 75 51 och
Leif Petersén, tfn. 08-452 75 42.

Sveriges Kommuner och Landsting
Avdelningen för juridik

Hans Ekman

Lena Dalman

Bilaga:
Lag om ändring i kommunallagen SFS 2009:48